

РОЗВИТОК ЗАСОБІВ ОПТИЧНОГО ЗАПISУ ІНФОРМАЦІЇ В СРСР

Подгасцький О.О.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Починаючи з 1980-х рр. в СРСР велика увага приділялася розвитку обчислювальної техніки як загальнопромислового типу, так і для спецпризначень. Однак ефективне використання цих ЕОМ було обмежене малою ємністю та низькою надійністю зовнішніх запам'ятовуючих пристроїв (ЗП) на магнітних носіях інформації. Наслідком цього у 1985 р. стала критична ситуація в галузі виробництва обчислювальної техніки, коли ємність зовнішніх ЗП, які випускалися в СРСР, складала всього лише 1% від ємності таких пристроїв виробництва США. Коротко розглянемо причини такого стану речей.

Випускником Харківського політехнічного інституту аспірантом Інституту кібернетики НАН України В. В. Петровим ще у 1969 р. вперше у світі була сформульована ідея створення ЗП на оптичних дисках і сконструйований макет оптико-механічного ЗП (ОМЗП).

Провадячи аналогічні розробки за кордоном, представники американського філіалу нідерландської фірми «Philips» лише в 1975 р. продемонстрували уряду США свій макет оптичного дискового ЗП, а в 1976 р. був продемонстрований перший компакт-диск від «Sony».

В СРСР на першому етапі досліджень майже 10 років йшла боротьба зі скептиками, що заперечували необхідність подібних розробок. Але невеликий колектив ентузіастів за підтримки Президента АН УРСР академіка Б. Є. Патона та заступника міністра Радіопромисловості М. В. Горшкова навіть за такого підходу виконав роботу по створенню ОМЗП «ЕС5150» зі змінними оптичними дисками ємністю 1250 Мб, який не мав аналогів за кордоном.

На жаль, низька надійність вітчизняних лазерів, щонайменше, на 5–6 років затримала закінчення розробки перших вітчизняних ОМЗП. Лише у 1985 р. почалося виробництво 12 систем оптичного запису інформації для випробувань на Кам'янець-Подільському заводі «Електроприлад».

Значна перевага у технологічних розробках була втрачена через бюрократичні перешкоди та, відповідно, відсутність необхідних виробничих потужностей. Для вирішення цієї проблеми 16 червня 1987 р. постановою Президії АН УРСР був створений Інститут проблем реєстрації інформації Академії наук УРСР, директором якого й досі залишається засновник досліджуваного напрямку В. В. Петров.